

ที่ นร ๐๕๐๘/ท ๓๙๐๘

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

ทำเนียบรัฐบาล กทม. ๑๐๓๐๐

๑ กรกฎาคม ๒๕๕๓

เรื่อง การใช้คำนำหน้านามสตรีที่ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์จุลจอมเกล้า
เรียน ปลัดกระทรวงมหาดไทย

- อ้างถึง ๑. พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยคำนำนามสตรี
๒. พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยคำนำนามสตรีเพิ่มเติม พระพุทธศักราช ๒๕๖๔
๓. หนังสือกรมสารบรรณคณะรัฐมนตรีฝ่ายบริหาร ที่ น.ว. ๒๖๗/๒๕๕๘
ลงวันที่ ๑๗ ธันวาคม ๒๕๕๘
๔. หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ สร. ๐๒๐๔/ว. ๗๕
ลงวันที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๒๕

- สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. สำเนาหนังสือกรมสารบรรณคณะรัฐมนตรีฝ่ายบริหาร
ที่ น.ว. ๒๖๗/๒๕๕๘ ลงวันที่ ๑๗ ธันวาคม ๒๕๕๘
๒. สำเนาหนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ สร. ๐๒๐๔/ว. ๗๕
ลงวันที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๒๕

ตามที่ได้มีพระราชกฤษฎีกาและหนังสือเวียนแจ้งคำสั่งนายกรัฐมนตรีและ
มติคณะรัฐมนตรีกำหนดให้ใช้คำนำหน้านามสตรีที่ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์
จุลจอมเกล้าว่า “ท่านผู้หญิง” “คุณหญิง” หรือ “คุณ” แล้วแต่กรณี รายละเอียดปรากฏ
ตามเอกสารที่อ้างถึง นั้น

เนื่องจากระยะเวลานับแต่ได้ประกาศใช้พระราชกฤษฎีกาและมีหนังสือ
แจ้งระเบียบปฏิบัติดังกล่าวได้ผ่านมานานแล้ว ประกอบกับสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี
ได้รับแจ้งจากสำนักราชเลขาธิการว่า มีสตรีที่ได้รับพระมหากรุณาธิคุณโปรดเกล้า ฯ พระราชทาน
เครื่องราชอิสริยาภรณ์จุลจอมเกล้าบางรายไม่ได้รับความสะดวกในการติดต่อกับสำนักทะเบียน
เพื่อขอเปลี่ยนคำนำหน้านาม เนื่องจากเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานทะเบียนราษฎรบางส่วนไม่ทราบ
หลักเกณฑ์การปฏิบัติ ดังนั้น สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีจึงเห็นสมควรแจ้งสาระสำคัญของ
พระราชกฤษฎีกาและระเบียบปฏิบัติในเรื่องดังกล่าวมาอีกครั้งหนึ่ง เพื่อชักชวนความเข้าใจ
และให้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องได้ถือปฏิบัติต่อไป ดังนี้

/๑. พระราชกฤษฎีกา ...

๑. พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยคำนำหน้านามสตรี (ประกาศในราชกิจจานุเบกษา วันที่ ๑๒ กรกฎาคม ๒๕๖๐) กำหนดให้ใช้คำนำหน้านามสตรีที่ได้รับพระราชทาน เครื่องราชอิสริยาภรณ์จุลจอมเกล้าและมีสามีแล้ว ว่า “คุณหญิง” หรือ “ท่านผู้หญิง” แล้วแต่กรณีตามบรรดาศักดิ์ของสามี แต่หากเป็นสตรีผู้ที่เนื่องในพระราชวงศ์ (หม่อมราชวงศ์ และหม่อมหลวง) ยังคงให้ใช้คำนำหน้านามตามเดิม เว้นแต่เมื่อได้รับพระราชทานเครื่องยศ ตั้งเป็นท่านผู้หญิงแล้ว จึงให้ใช้คำนำหน้านามว่า “ท่านผู้หญิง”

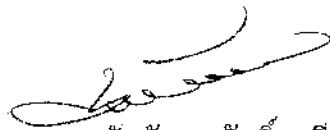
๒. พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยคำนำหน้านามสตรีเพิ่มเติม พระพุทธศักราช ๒๕๖๔ (ประกาศในราชกิจจานุเบกษาวันที่ ๑๘ กันยายน ๒๕๖๔) กำหนดให้ใช้คำนำหน้านาม สตรีที่ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์จุลจอมเกล้าและยังไม่มีสามีว่า “คุณ”

๓. หนังสือกรมสารบรรณคณะรัฐมนตรีฝ่ายบริหาร ที่ น.ว. ๒๖๗/๒๕๔๘ ลงวันที่ ๑๗ ธันวาคม ๒๕๔๘ แจ้งว่า นายกรัฐมนตรีสั่งให้ถือเป็นระเบียบปฏิบัติโดยอนุโลม ตามพระราชกฤษฎีกา ฯ โดยยึดถือเครื่องราชอิสริยาภรณ์จุลจอมเกล้าที่สตรีได้รับพระราชทาน ในการใช้คำนำหน้านาม คือ สตรีที่ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์หุதியจุลจอมเกล้าพิเศษ ขึ้นไป ใช้คำนำหน้านามว่า “ท่านผู้หญิง” สำหรับสตรีที่ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ หุதியจุลจอมเกล้า ตติยจุลจอมเกล้า และจตุตถจุลจอมเกล้า ให้ใช้คำนำหน้านามว่า “คุณหญิง”

๔. หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ สร. ๐๒๐๔/ว. ๗๕ ลงวันที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๒๕ แจ้งว่า คณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ ๑๑ พฤษภาคม ๒๕๒๕ ให้ถือเป็น ระเบียบปฏิบัติสำหรับสตรีที่ยังไม่มีสามี เมื่อได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ จุลจอมเกล้าชั้นจตุตถจุลจอมเกล้าขึ้นไป ให้ใช้คำนำหน้านามว่า “คุณ”

จึงเรียนมาเพื่อโปรดแจ้งให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องได้แจ้งให้นายทะเบียน และเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานทะเบียนราษฎรทราบและถือปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายอิทธิชัย สวัสดิ์สาลี)

รองเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ปฏิบัติราชการแทน

เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

สำนักอำนวยการและเครื่องราชอิสริยาภรณ์

โทร. ๐ ๒๒๘๐ ๙๐๐๐ ต่อ ๔๒๓ , ๔๒๔

โทรสาร ๐ ๒๒๘๐ ๙๐๗๑

www.cabinet.thaigov.go.th

www.ratchakitcha.soc.go.th

สำเนาถูกต้อง

(นายสุศักดิ์ วัฒนทอง)
ผู้อำนวยการสำนักงานราชบัณฑิตยสภา

พระราชกฤษฎีกาให้ ใช้คำนำนามสตรี

มีพระบรมราชโองการ ในพระบาทสมเด็จพระรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราวุธ พระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ดัรัสเหนือเกล้าฯ ให้ประกาศให้ทราบทั่วกันว่า คำนำนามสตรีซึ่งใช้เรียกกันอยู่ในบัดนี้ยังไม่มีหลักฐานเป็นแน่นอน จึงใช้สืบสนกันไปไม่เป็นระเบียบทรงพระราชดำริห์ เพื่อจะให้คำนำนามสตรีมีระเบียบเป็นหลักฐาน จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานพระราชกฤษฎีกาไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ สตรีทั่วไปทุกชั้นบรรดาศักดิ์ เว้นแต่ (๑) ผู้ที่เนืองอยู่ในราชตระกูล (๒) ผู้ที่ได้รับพระราชทานบรรดาศักดิ์แลราชทินนาม แล (๓) ผู้ที่จะได้ยศชั้นเกล้าโดยฉพาะในข้อต่อไป

(ก) ถ้าเป็นผู้ที่ยังไม่มีสามี ให้ใช้คำว่า “นางสาว” เป็นคำนำนามเดิมแลนามสกุลของตน

ตัวอย่าง — เช่น “นางสาวอบ เอกะวัต” เป็นต้น

(ข) ถ้าเป็นผู้ที่มีสามีแล้ว แต่สามีเป็นผู้ที่ยังไม่มีบรรดาศักดิ์ ให้ใช้คำว่า “นาง” เป็นคำนำนามแล้วเอานามสกุลของสามีเข้าประกอบ

ตัวอย่าง — เช่น “นางม้วน เอกะวัต” เป็นต้น

ถ้าสำหรับใช้เรียกๆ เขียนโดยปรกติ (ไม่ใช่ในราชการ) จะใช้แต่คำว่า “นาง” นำนามสกุลเท่านั้นก็ได้

ตัวอย่าง — เช่น “นางเอกะวัต” เป็นต้น

(ค) ถ้าสามีเป็นผู้มีบรรดาศักดิ์ชั้นต่ำกว่าพระยาลงมา ให้ใช้คำว่า “นาง” เป็นคำนำนาม ประกอบกับราชทินนามของสามี

ตัวอย่าง — เช่นคำว่าสามีเป็นหลวงเอกะวัตวิสิฐ เรียกภรรยาว่า “นางเอกะวัตวิสิฐ” เป็นต้น

ข้อ ๒. สัตว์ที่สามมีบรรดาศักดิ์ชั้นพระยา แม่ผู้นั้นจะได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์จุลจอมเกล้าฝ่ายใน ถ้ามิได้รับพระราชทานก็ดี ให้ใช้คำว่า "คุณหญิง" เป็นคำนำนามประกอบกับราชทินนามของสามี

ตัวอย่าง — เช่น "คุณหญิงเอกะวัตวิสิฐ" เป็นต้น

ข้อ ๓. สัตว์ผู้ที่ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์จุลจอมเกล้าฝ่ายใน แม้มิสามีมที่มีบรรดาศักดิ์ต่ำกว่าชั้นพระยา ก็ให้ใช้คำว่า "คุณหญิง" เป็นคำนำนามได้ด้วย แลให้ใช้ราชทินนามของสามีเข้าประกอบดังในข้อ ๒

ข้อ ๔. สัตว์ที่มีสามีมมีบรรดาศักดิ์ชั้นเจ้าพระยา แลเป็นผู้ได้รับพระราชทานเครื่องยศด้วยแล้ว ให้ใช้คำว่า "ท่านผู้หญิง" เป็นคำนำประกอบด้วยราชทินนามของสามี

ตัวอย่าง — เช่น "ท่านผู้หญิงมุขมนตรี" เป็นต้น

ถ้ายังมีได้รับพระราชทานเครื่องยศอย่างท่านผู้หญิง ให้ใช้คำนำเหมือนภรรยาชั้นพระยาดังในข้อ ๒ นั้น

ข้อ ๕. สัตว์ที่จะใช้คำว่า "คุณหญิง" เป็นคำนำนามได้นั้น เฉพาะแต่ผู้ที่เป็นเอกภรรยาจำพวกเดียว นอกนั้นให้ใช้คำว่า "นาง" เป็นคำนำ

ข้อ ๖. สัตว์ผู้ที่เนื่องในพระราชวงศ์ (คือหม่อมราชวงศ์แลหม่อมหลวง) แม้มือมีสามีแล้ว ก็ยังให้คงใช้บรรดาศักดิ์นำนามของตนได้ต่อไป แล

(ก) ถ้ามีสามีเป็นผู้ที่ยังไม่มีบรรดาศักดิ์ ก็ให้ใช้นามสกุลของสามีเข้าประกอบกับนามของตน

ตัวอย่าง — เช่นหม่อมหลวงวไลย ภรรยา นายแดง เอกะวัต ใช้ว่า "หม่อมหลวงวไลย เอกะวัต" ดังนี้ เป็นต้น

(ข) ถ้าสามีเป็นผู้มีบรรดาศักดิ์ ก็ให้ใช้ราชทินนามของสามีประกอบกับนามของตน

ตัวอย่าง — เช่นหม่อมราชวงศ์วิลาส ภรรยา หลวงเอกะวัตวิสิฐ ใช้ว่า "หม่อมราชวงศ์วิลาส เอกะวัตวิสิฐ" ดังนี้ เป็นต้น

อนึ่งถ้าแม้ว่าสามีจะเป็นผู้มีบรรดาศักดิ์สูงเท่าใด ๆ ก็ดี ให้
สตรีผู้เป็นเชอรราชตระกูลลงใช้บรรดาศักดิ์เดิมของตน เว้นแต่
ผู้ที่ได้รับพระราชทานเครื่องยศตั้งเป็นท่านผู้หญิงแล้ว จึงให้ใช้
บรรดาศักดิ์ท่านผู้หญิงแทน

ข้อ ๘ สตรีที่มีกำนานามว่า "ท่านผู้หญิง" "คุณหญิง"
แล "นาง" ตามที่กล่าวมาในข้อ ๑ ข้อ ๒ ข้อ ๓ แลข้อ ๔
นั้น ให้พึงเข้าใจว่าเฉพาะสักรับผู้อื่นกล่าวถึง ถ้าเขียนนาม
ของตนเองไว้ ไม่ต้องมีกำนานามด้วย

ตัวอย่าง — เช่น "เยี่ยม มุขมนตรี" "นวล เอกะวัตวิสิฐ"
 เป็นต้น

ข้อ ๙ ท่านผู้หญิง คุณหญิง แลภรรยาข้าราชการที่ถึงแก่
อสัญกรรม ถึงแก่อนิจกรรม แลถึงแก่กรรมแล้ว ผู้จะกล่าวถึง
ก็ให้คงใช้คำว่า "ท่านผู้หญิง" "คุณหญิง" แล "นาง" เป็นคำนำ
อยู่ตามเดิม แต่ต้องออกนามตัวด้วย

ตัวอย่าง — เช่น "ท่านผู้หญิงเยี่ยม มุขมนตรี" "คุณหญิงเนียน
เอกะวัตวิสิฐ" แล "นางแนบ เอกะวัตวิสิฐ" เป็นต้น

แต่ถ้าจะลงนามของตนเอง ก็ให้ปฏิบัติตามข้อ ๘

ข้อ ๑๐ หม่อมห้ามเจ้านาย (ก) ถ้าเป็นผู้ที่มีได้เนื่องใน
พระราชวงศ์ ให้ใช้คำว่า "หม่อม" นำนามของตนประกอบ
ด้วยนามสกุลของสามี (ข) ถ้าเป็นผู้ที่เนื่องในพระราชวงศ์
(คือหม่อมราชวงศ์แลหม่อมหลวง) ให้คงใช้บรรดาศักดิ์นำ
ตามเดิม

ข้อ ๑๑ ให้เสนาบดีกระทรวงวัง เป็นเจ้าหน้าที่รักษาพระราช
กฤษฎีกานี้

ประกาศมาณวันที่ ๑๒ กรกฎาคม พระพุทธศักราช ๒๔๖๐ เป็น
วันที่ ๒๔๓๖ ในรัชกาลปัตยุบันนี้

พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยคำนำนามสตรีเพิ่มเติม

พระพุทธศักราช ๒๕๖๔

เจ้าพระยาธรรมยาธิบดี เสนาบดีกระทรวงวัง รับพระบรม
ราชโองการในพระบาทสมเด็จพระ รามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราวุธ
พระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ประสงค์ให้ทราบทั่วกันว่า สตรีที่มีคำ
แห่งเป็นนางกำนัลหรือพนักงานซึ่งได้รับ ราชการฉลอง พระเดช
พระคุณ โกล้ชาติพระองค์นั้นสมควรที่จะกำหนดคำนำนามเพื่อเป็น
เครื่องหมายชั้นบรรดาศักดิ์หรือความดีความชอบให้ผิด กับ สามัญ
สตรีประการ ๑ อีกประการ ๑ พระราชกฤษฎีกาเดิมที่ได้ประกาศ
ลงวันที่ ๑๒ กรกฎาคม พระพุทธศักราช ๒๕๖๐ นั้น บัดนี้ความได้
ทราบฝ่าละอองธุลีพระบาทว่า ยังมีผู้เข้าใจผิดใช้คำนำนามไม่ต้อง
ตามพระราชกฤษฎีกาอันเป็นพระราชนิยมอยู่บ้าง เพื่อเป็นหลักฐาน
ในราชการต่อไป จึงโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชกฤษฎีกาเพิ่ม
เติมและบรรยายข้อความให้เป็นที่เข้าใจชัดเจน ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ สตรีที่เป็นนางกำนัลหรือพนักงาน ถ้ามีบรรดาศักดิ์ตั้งแต่พระยาขึ้นไปอย่าง ๑ หรือมีความดีความชอบได้พระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์จุลจอมเกล้าอีกอย่าง ๑ ให้ใช้คำนำนางกำนัลหรือพนักงานนั้น ๆ ว่า “คุณ” ตลอดเวลาที่รับราชการ

ฉลองพระเดชพระคุณ หรือดำรงตำแหน่งเป็นสมาชิกเครื่องราช
อิสริยาภรณ์อยู่นั้น

ข้อ ๒ สัตว์ที่บิดามีบรรดาศักดิ์ดังความข้อ ๑ นั้น ถ้าได้ทรง
พระมหากรุณาโปรดเกล้าฯ ให้มีตำแหน่งเป็นนางกำนัลหรือพนักงาน
เป็นพิเศษแล้ว ก็ให้ใช้คำนำนามว่า "คุณ" ประดุจเดียวกัน
ตลอดเวลาที่ทรงพระมหากรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ดำรงตำแหน่งพิเศษ
อยู่นั้น

ข้อ ๓ ตามความในข้อต่าง ๆ แห่งพระราชกฤษฎีกาเดิม นั้น
ให้ฟังเป็นที่เข้าใจในพระราชนิยาม ดังจะได้บรรยายต่อไปนี้

(ก) ตามความในข้อ ๑ (ค) นั้น จะใช้คำว่า "นาง" เป็น
คำนำรชทินนามของสามีได้แต่เฉพาะเอกภรรยา ส่วนภรรยาอื่น
นั้นให้ใช้คำว่า "นาง" นำนามสกุลของสามี

(ข) ตามความในข้อ ๕ ซึ่งมีว่า นอกจากเอกภรรยาให้ใช้คำ
ว่า "นาง" เป็นคำนำหน้านั้น คือนำนามสกุลของสามีเช่นเดียวกัน

ข้อ ๔ นอกจากข้อความที่ได้กำหนดเพิ่มเติม หรือบรรยายมา
แล้วนี้ ให้คงปฏิบัติไปตามพระราชกฤษฎีกาเดิมจงทุกประการ

ประกาศมาณวันที่ ๑๘ กันยายน พระพุทธศักราช ๒๔๖๔ เป็น
ปีที่ ๑๒ ในรัชกาลปัจจุบันนี้

เรื่อง การใช้คำนำนามสตรี

เรียน เวียดนามกระทรวงทบวงกรม

อ้างถึง หนังสือกรมสารบรรณคณะรัฐมนตรีฝ่ายบริหาร ที่ น.ว.๒๒๗/๒๕๕๔ ลงวันที่ ๑๗ ธันวาคม ๒๕๕๔

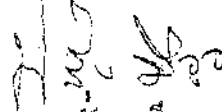
สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาหนังสือที่ น.ว.๒๒๗/๒๕๕๔ ลงวันที่ ๑๗ ธันวาคม ๒๕๕๔

ตามหนังสือที่อ้างถึง วางระเบียบเกี่ยวกับการใช้คำนำนามสตรีที่ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์จุลจอมเกล้า ถึงความละเอียดจนอยู่ในสำเนาหนังสือกรมสารบรรณคณะรัฐมนตรีฝ่ายบริหาร ที่ น.ว.๒๒๗/๒๕๕๔ ลงวันที่ ๑๗ ธันวาคม ๒๕๕๔ ซึ่งแนบมาพร้อมกับหนังสือนี้ นั้น

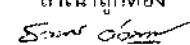
โดยที่การใช้คำนำนามสตรีตามระเบียบดังกล่าว หมายถึงเฉพาะผู้ที่มิสามีเท่านั้น ไม่คลุมถึงผู้ที่ยังไม่มีสามี ซึ่งใช้คำนำนามว่า นางสาว ผู้ที่ยังไม่มีสามีดังกล่าว เมื่อได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์จุลจอมเกล้าแล้ว บังคับต้องใช้คำนำนามว่า นางสาว ต่อไปตามเดิม เว้นแต่ผู้ที่ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้รับราชการสนองพระเดชพระคุณในตำแหน่งนางพระกำนัลและพนักงาน จึงใช้คำนำนามว่า "คุณ" สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีเห็นว่า สตรีที่ยังไม่มีสามี ซึ่งได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์จุลจอมเกล้าสมควรได้รับคำยกย่องเช่นกัน จึงเห็นควรวางระเบียบการใช้คำนำนามสตรีที่ยังไม่มีสามีดังกล่าว โดยให้ถือเป็นระเบียบปฏิบัติดังนี้ สำหรับสตรีที่ยังไม่มีสามี ซึ่งใช้คำนำนามว่า นางสาว เมื่อได้รับพระมหากรุณาธิคุณโปรดเกล้าฯ พระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์จุลจอมเกล้าตั้งแต่ชั้นจตุตถจุลจอมเกล้าขึ้นไป ให้ใช้คำนำนามว่า "คุณ"

คณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษาเมื่อวันที่ ๑๑ พฤษภาคม ๒๕๖๕ ลงมติเห็นชอบด้วย และให้ถือเป็นระเบียบปฏิบัติตามที่สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีเสนอ จึงเรียนยืนยันมาเพื่อถือปฏิบัติต่อไป.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(นายปลั่ง นิจกุล)

เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

สำเนาถูกต้อง

(นายอรรถพงษ์ อ่อนนุช)
อธิบดีสำนักนายกรัฐมนตรี

เรื่อง การใช้คำนำนามสตรี

เรียน เวียงกระทรวงมหาดไทย

เนื่องด้วยการใช้คำนำนามสตรีในวงราชการส่วนราชการต่าง ๆ ยังใช้
 แยกค่างกัน สำหรับสตรีที่ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์จุลจอมเกล้า ท่านนาย
 รัฐมนตรีเห็นเป็นการสมควรที่จะให้วางหลักเกณฑ์การใช้ให้เป็นระเบียบเดียวกัน และได้
 ตรวจสอบพิจารณาเรื่องคุณแล้วเห็นว่า การใช้คำนำนามสตรี นั้น ได้มีพระราชกฤษฎีกาประกาศ
 ไว้ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๖๐ แต่ในพระราชกฤษฎีกานั้น ระบุถึงสามีที่ได้รับพระราชทานบรรดาศักดิ์
 ประกอบด้วย ต่อมาในสมัยระบอบประชาธิปไตย รัฐบาลได้มีนโยบายที่จะไม่ขอพระราช
 ทานบรรดาศักดิ์ให้ข้าราชการ จึงได้ให้สำนักพระราชวังซึ่งเป็นผู้รักษาระเบียบพิจารณาแล้ว
 เห็นว่า เมื่อรัฐบาลในระบอบประชาธิปไตยได้มีการขอพระราชทานบรรดาศักดิ์ การใช้
 คำนำนามสตรีที่ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์จุลจอมเกล้า ก็ควรอนุโลมโดยไม่
 ต้องยึดถือบรรดาศักดิ์ของสามีเป็นเกณฑ์ ท่านนายกรัฐมนตรียังได้พิจารณาความเห็นของสำนัก
 พระราชวังในเรื่องนี้แล้ว เห็นว่า คำนำนามสตรีมีขอบรรดาศักดิ์ หากเป็นคำยกย่องที่ให้
 เกียรติแก่สตรี ซึ่งสตรีที่ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์จุลจอมเกล้า ยังสมควร
 ได้รับคำยกย่องอยู่ เพราะว่าเป็นเกียรติที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชทานให้
 เป็นกรณีพิเศษ โดยรัฐบาลมิได้ขอพระราชทาน และโดยที่ระบอบประชาธิปไตยเรา
 ก็ยังมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขอยู่ เพื่อเป็นการเทอคทูนองค์พระมหากษัตริย์ ก็สมควรที่จะ
 ยกย่องสตรีผู้ที่ได้รับเกียรติจากองค์พระมหากษัตริย์ด้วย จึงสั่งให้ถือเป็นระเบียบปฏิบัติโดย
 อนุโลมตามพระราชกฤษฎีกา ยึดถือเครื่องราชอิสริยาภรณ์จุลจอมเกล้าที่สตรีได้รับพระราช
 ทาน ใช้คำนำนามสตรี คือ ผู้ที่ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ทุติยจุลจอมเกล้า
 วิเศษขึ้นไป ใช้คำนำนามว่า ท่านผู้หญิง สำหรับผู้ที่ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยา
 ภรณ์ทุติยจุลจอมเกล้า ทติยจุลจอมเกล้า และจตุตถจุลจอมเกล้าให้ใช้คำนำนามว่า คุณหญิง
 จึงเรียนมา เพื่อจักได้ถือปฏิบัติต่อไป.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(หลวงชำนาญอักษร)

เลขาธิการคณะรัฐมนตรีฝ่ายบริหาร

สำเนาถูกต้อง

(นายถาวรศักดิ์ อ่อนบุษ)

อธิการบดีสำนักงานเลขาธิการพิเศษ